MATERIAŁY DO PRAC MIĘDZYSAMORZĄDOWEJ
KOMISJI HANDLU WEWNĘTRZNEGO

SEKCJA ROLNA

Wykonane przy współpracy Lwowskiej Izby Rolniczej

RYNEK OWOCARSKI

MONOGRAFIA POWIATOWA

powiat Kosów Pokucki

Na prawach rękopisu
Materiały surowe do wewnętrznego
użytku Komisji.

WARSZAWA, LISTOPAD 1937

M O N O G R A F I A

PRODUKCJI SADOWNICZEJ I HANDLU OWOCARSKIEGO

NA OBSZARZE POWIATU

K O S O W S K I E G O

Opracował:
Andrzej Kwapniewski
powiatowy instruktor ogrodnictwa

I.

Charakterystyka sadownictwa na obszarze powiatu.

A.

1/ Ogólny obszar gruntów znajdujących się w 1937 roku pod sadami wynosi 1.150 ha w tym :

a/ 510 ha - pod sadami starymi /powyżej 20 lat/,

b/ 275 " - " " młodymi,owocującymi /od 10-20 lat/,

c/ 365 " - " " nieowocującymi /poniżej 10 lat/.

2/ W powiecie jest 11.550 ha ziemi ornej,czyli powierzchnia sadów wynosi 10%.W stosunku do obszaru całego powiatu sady zajmują 0.7% powierzchni.

3/ Podział ogólnej ilości sadów,według wielkości powierzchni.

Ilość sadów ogółem %	Sady o pow. od ¼ do ½ ha %	Sady o pow. od ½ do 2 ha %	Sady o pow. od 2 do 5 ha %	Sady o pow. powyżej 5 ha %
100	93	5.5	1.3	0.2

4/ Przeciętna ilość drzew owocowych na 1 ha:

a/ 200 szt. - w sadach starych

b/ 150 " - " " młodych.

5/ Ilość drzew owocowych /ogółem w granicach powiatu/ wynosi: 200.700 sztuk drzew /cyfra ta obliczona jest ze ścisłością około 90% /.

Wykaz ilości sadów i drzew owocowych w poszczególnych gromadach pow.kosowskiego.

L.p.	Gromada	Szt.drzew owocow.	Ilość sadów
1.	Białobereska	1.242	36
2.	Kuty stare	30.670	526
3.	Roztoki	4.692	85
4.	Rożen Mały	898	16
5.	Rożen Wielki	2.800	19
6.	Tudiów	10.950	253
7.	Chomczyn	1.280	39
8.	Czerhanówka	1.470	41
9.	Kosów Stary	8.630	101
10.	Smodna	13.990	112
11.	Wierzbowiec	12.600	138
12.	Brustury	710	28
13.	Mykietyńce	1.562	52
14.	Pistyń	16.910	261
15.	Prokurawa	1.890	45
16.	Szeszory	7.980	118

L.p.	Gromada	Szt.drzew owoc.	Ilość sadów
17.	Kobaki	11.305	124
18.	Rożnów	3.820	120
19.	Rybno	6.990	117
20.	Słobódka	2.016	62
21.	Sokołówka	4.900	78
22.	Babin	3.359	72
23.	Horod	2.983	48
24.	Jaworów	1.874	36
25.	Riczka	1.210	39
26.	Miasto Kosów	22.986	435
27.	" Kuty	14.218	310
28.	Żabie i Dzembronia	2.565	56
29.	reszta wsi gm.Hryniawa	około 1.500	ok. 50
30.	" " " Jasienów Górny"	2.700	" 100
	Razem:	200.700	3.516

B.

Ogólna charakterystyka produkcji owocarskiej na obszarze powiatu.

1/ Skład ogólnej ilości drzew owocowych w odniesieniu do poszczególnych gatunków:

a/ w sadach starych /powyżej 20 lat/,

Ilość drzew owocow ogółem %	Jabłonie Ogółem %	Jabłonie Letnie %	Jabłonie Jesienne %	Jabłonie Zimowe %	Grusze Ogółem %	Grusze Jesienne %	Grusze Zimowe %	Śliwy %	Czereśnie %	Wiśnie %	Orzechy %	Morele %
100	44	4	9	31	15.5	12.5	3	34	1	1	4	½

b/ w sadach młodych owocujących /od 10-20 lat/,

Ilość drzew owocow ogółem %	Jabłonie Ogółem %	Jabłonie Letnie %	Jabłonie Jesienne %	Jabłonie Zimowe %	Grusze Ogółem %	Grusze Jesienne %	Grusze Zimowe %	Śliwy %	Czereśnie %	Wiśnie %	Orzechy %	Morele %
100	50	2.5	8	38.5	14	11	3	30	1	1	4	

c/ w sadach młodych nieowocujących /poniżej 10 lat/.

Ilość drzew owocow ogółem %	Jabłonie Ogółem %	Jabłonie Letnie %	Jabłonie Jesienne %	Jabłonie Zimowe %	Grusze Ogółem %	Grusze Jesienne %	Grusze Zimowe %	Śliwy %	Czereśnie %	Wiśnie %	Orzechy %	Morele %
100	53	1	4	48	15	12	3	24	1	1	5	1

Cyfry powyższe wyprowadzone są jako średnie z kilku gromad najbardziej typowych.

2/ Najczęściej spotykany skład gatunkowy drzew owocowych:

a/ na 100 drzew wszystkich gatunków jakie znajdują się w sadzie o obszarze około ½ ha spotyka się najczęściej 50 jabłoni,15 grusz, 30 szt.śliwek,4 szt.orzechów,

b/ w sadach o powierzchni od ½ ha - 2 ha skład gatunkowy drzew owocowych jest taki sam jak w sadach mniejszych,

c/ w sadach o powierzchni powyżej 2 ha najczęściej spotyka się 80% jabłoni,15% grusz i 5% śliw i innych,

d/ w sadach o powierzchni powyżej 5 ha najczęściej spotyka się same jabłonie.

Morele sadzone są przeważnie w małych sadkach amatorskich po kilka sztuk.Tu i ówdzie znajdują się również sady kilko morgowe złożone wyłącznie z samych moreli.Czereśnie i wiśnie sadzone są przeważnie jako drzewa amatorskie,z wyjątkiem kilku sadów w Kutach,gdzie te drzewa mają znaczenie handlowe.

Orzechy sadzone są przy drogach lub na gruntach przylegających do dróg,przy rowach,nad rzekami i na nieużytkach.W sadach z innymi drzewami znajduje się tylko około 35% ogólnej ilości drzew orzechów włoskich.

3/ Przeciętny roczny zbiór "w kilogramach/ z jednego drzewa wynosi:

I. w sadzie starym/powyżej 20 lat/

a/	dla jabłoni	26 kg.	d/	dla czereśni	19 kg.
b/	" grusz	28 "	e/	" wiśni	14 "
c/	" śliw	19 "	f/	" orzechów	20 "

Powyższe dane odnoszą się do wszystkich sadów.Sady dobrze pielęgnowane mają przeciętny roczny zbiór około 50% wyższy.

II. W młodym sadzie owocującym /od 10-20 lat/:

a/	dla jabłoni	20 kg.	d/	dla czereśni	15 kg.
b/	" grusz	22 "	e/	" wiśni	10 "
c/	" śliw	17 "	f/	" orzechów	7 "

4/ Ogólna produkcja owoców:

Ogółem produkcja w kg.	Produkcja jabłek w kg.	Produkcja gruszek w kg.	Produkcja śliwek w kg.	Produkcja wiśni w kg.	Produkcja czereśni w kg.	Produkcja orzechów w kg.
2.785.000	1.627.000	467.000	551.000	brak danych		140.000

a/ produkcja starych sadów /powyżej 20 lat/,

1.915.000	1.102.000	313.000	381.000	brak danych		119.000

b/ produkcja sadów młodych /od 10-20 lat/.

870.000	525.000	154.000	170.000	brak danych		21.000

Produkcja owoców w poszczególnych latach 1934,1935 i 1936 r.

R o k	Produkcja ogółem w kg.	Jabłka	Gruszki	Sliwki	Orzechy
1934	458.000	168.000	119.000	49.000	122.000
1935	5.392.000	3.845.000	615.000	811.000	121.000
1936	2.505.000	868.000	667.000	793.000	177.000
Razem:	8.355.000	4.881.000	1.401.000	1.653.000	420.000

C.

Charakterystyka jakości produkcji owocarskiej na obszarze powiatu.

1/ Charakterystyka handlowych odmian owoców w odniesieniu do poszczególnych gatunków.

/odmiany przeważające w ogólnej produkcji/.

Gatunek owocu	Produkcja ogółem %	Nazwa odmiany	Jaki % stanowi produkcja danej odmiany w produkcji ogólnej.
Jabłka letnie	100	Papierówka	3%
Jabłka jesienne	100	Aporta	7%
" "		Kalwila jesienna czerwona	2%
Jabłka zimowe	100	Jonathan	17%
" "		Sztetyna czerwona	8%
" "		Kuzynek	10%
" "		Reneta Kasselska	10%
Grusze letnie	100	Zadna odmiana nie występuje masowo	
Grusze jesienne	100	Bera Diela	38%
Grusze zimowe	100	Plebanka	12%
Sliwy	100	Węgierka zwykła	76%
Morele	100	Zaleszczycka	70%

Powyższe dane obliczone są w przybliżeniu na podstawie statystyki sadów i obserwacji wywozu owoców ze stacji kolejowej w Kutach.

2/ Jakościowa ocena przeciętnego rocznego zbioru owoców z jednego drzewa w sadach starych powyżej 20 lat:

Owoców I sorty według norm amerykańskich jest około 5%, II sorty około 12%, III sorty 20%, reszta to owoce-braki, poplamione i zagrzybione. Z powodu za gęstego sadzenia drzew na ogół w sadach starych b.mało jest owoców dorodnych. Około 50% owoców jest zagrzybionych. W niektórych odmianach np. Jonathan b.duży procent /około 30%/ owoców jest drobnych, niezdatnych do handlu.

Kupcy owocarscy w Kosowie kupują prawie wszystkie owoce, odsortowując tylko zupełne braki /których jest około 10-15% /. Tak wybrane owoce tutejsi producenci, drobni rolnicy, nazywają "owoce pierwsza klasa".

Jakościowa ocena przeciętnego rocznego zbioru owoców z jednego drzewa w sadach młodych /10-20 lat/:

Owoców I sorty jest około 6-10%, II sorty około 15%, III sorty około 30%, reszta-braki. Naogół owoce w sadach młodych są znacznie ładniejsze i dorodniejsze, a to nie tylko z tego względu, że drzewa są młode. Tłumaczyć ten fakt należy też tym, że sady młode są sadzone zazwyczaj w szerszej więźbie i znajsują się w lepszej opiece. Owoców zagrybionych jest około 35%. Owoce odmiany Jonathan, na drzewach młodych, są większe /np. owoców poniżej 4.5 cm. średnicy jest około 10% /.

D.

1/ Ogólny obszar gruntów, znajdujących się pod uprawą owoców jagodowych wynosi około 35 ha.

2/ Przeciętny roczny zbiór z 1 ha agrestu wynosi około 4.500 kg. owoców
" " " " " porzeczek " " 4.000 " "
Truskawki hoduje się tylko w małych ilościach i zbiory są bardzo nierównomierne. Maliny uprawiane są tylko jako amatorskie, ze względu na łatwy dowóz dzikich malin górskich.

3/ Ogólna produkcja agrestu wynosi około 35.000 kg., porzeczek ok. 40.000 kg. Innych danych brak.

4/ Przeciętnie 60% zebranego agrestu jest zdatnych do handlu. Odsortowuje się jednak przeważnie tylko około 10-15% owocu, pokrytego mączniakiem, w bardzo silnym stopniu. Porzeczki prawie wyłącznie konsumowane są na miejscu przez producentów, lub przerabiane na wino.

5/ Winorośl hoduje się jedynie w celach amatorskich.

E.

Przetwórstwo na obszarze powiatu.

1/ Suszarnie:

a/ na obszarze powiatu kosowskiego jest obecnie około 260 małych, gospodarskich, zwyczajnych suszarni dymnych;

b/ właścicielami ich są włościanie, producenci owoców.
Prócz tego są w powiecie 3 suszarnie bezdymne, w tym jedna produkująca susz doborowy, w celach handlowych.

c/ Typ suszarni - zwyczajne palenisko, z którego kanałem odprowadzane jest ciepło z dymem do jednej lasy o wymiarach około

1.80 m na 1.50 m..Lasy te wyplatane są z gałęzi.Jedna suszarnia największa,bezdymna znajdująca się w Kutach.jest typu bościackiego ulepszonego.

d/ O rozmiarach produkcji suszu dymnego brak jest danych.Przypuszczać można,że przerabiane jest około 400 q owoców.Produkcja suszu bezdymnego wynosi 6.000 kg.

e/ Wielkość przerobu owoców świeżych przez suszarnię w Kutach /jedyna w powiecie,suszarnia przemysłowa/ wynosi:

Gatunek owoców	Wielkość przerobu owoców świeżych ogółem w kg.	Zakupiono na obszarze powiatu kg.
Jabłka	10.000	Wszystkie owoce zakupione w powiecie
Gruszki	8.000	
Sliwki	6.500	
Razem:	24.500	

Brak jest danych o rozmiarach przerobu owoców świeżych przez małe gospodarskie suszarnie.

2/ Przetwórni na obszarze powiatu kosowskiego nie ma.

II.

Charakterystyka eksploatacji sadów.

1/ Eksploatacja bezpośrednia:

a/ 40% sadów starych /powyżej 20 lat/ oraz

b/ 70% sadów młodych /od 10-20 lat/ ekslоatowane jest bezpośrednio przez właścicieli.

2/ Eksploatacja sadów przez oddawanie w dzierżawę:

a/ 60% sadów starych /powyżej 20 lat/ i

30% sadów młodych /od 10-20 lat/ oddawanych jest w dzierzawę,

b/ 92% dzierżawców jest wyznania mojżeszowego.

3/ Charakterystyka bezpośredniej eksploatacji sadów.

Naogół owoce są źle,nieumiejętnie zbierane.W obawie dużych spadów owoców z drzew,są one zrywane za wcześnie,około połowy września,

owoce zimowe najdalej około 20 września.Poza tym przyjęty jest zwyczaj zbierania owoców do worka i wysypywania ich z worków na gromady.Owoce są przeważnie w 50% otłuczone.Około 15% właścicieli sadów,którzy sami eksploatują sady,zbiera owoce staranniej i względnie dobrze.Zbierających owoce zupełnie dobrze jest zaledwie około 2%.

4/ Charakterystyka eskploatacji sadów,oddawanych w dzierżawę.

Około 90% dzierżawców zbiera owoce źle i za wcześnie /około połowy września/.Są to głównie dzierżawcy drobni.Więksi dzierżawcy, na ogół zbierają owoce względnie dobrze,lecz też zazwyczaj wcześnie w celu oszczędzenia sobie wydatków dla dłuższe utrzymywanie stróżów i w obawie o strząsanie owoców przez wiatr.

Najczęściej spotykane są umowy dzierżawne jednoroczne.Dzierżawa taka trwa przeważnie przez lato /od okwitnienia sadu i zawiązania owoców,do zbioru owoców z drzewa/.Najwięcej umów o dzierżawę sadów zawiązuje się w czerwcu.Zazwyczaj umowy dzierżawne zawierane są ustnie,rzadziej pisemnie,spisywane przez kupca na świstku papieru.Ostatnio,wobec niewywiązywania się w wielu wypadkach właścicieli sadów z zawartych umów i sprzedaży już wydzierżawionego sadu,nowemu dzieżawcy po raz drugi w tym samym roku,przyjął się zwyczaj spisywania umów u adwokatów.Umowy te najczęściej spisywane są w formie listu od właściciela sadu do dzierżawcy.List układa adwokat na żądanie dzierżawcy sadu.Forma listu przyjęła się ze względu na brak obowiązku płacenia opłat stemplowych od umowy w ten sposób zawartej.Większe transakcje,gdzie chodzi o kilka tysięcy złotych,a właściciel sadu znany jest z krętactwa,zawierane bywają na podstawie umów formalnych,spisywanych przed notariuszami.

Odpis najczęściej spotykanej umowy:

1. <u>Dzierżawa sadu na 1 rok.</u>

Ja Izaak Berg w dniu 30 maja roku 1937 zakupiłem u Wasyla Szczerbluka z Moskalówki sad /21 szt.drzew owocowych,w tym 15 jabłoni i 6 grusz/ na rok 1937 za cenę 720 zł.

Podpisy kupca i właściciela sadu
oraz dwu świadków.

/Umowy o kupno sadu na kilka lat,bez wybieranych lat urodzajnych są takie same/.

2/ Dzierżawa sadu na lata urodzajne /w tut.powiecie zwane wybierane/.

Ja Izaak Berg w dniu 10 stycznia 1936 r. kupiłem u Wasyla Szczerbluka sad /20 sztuk drzew owocowych,w tym 4 gruszki,6 śliwek i 10 jabłoni/ na pięć lat wybieranych,za cenę 410 zł. Każdego roku,do Petra,zgłoszę czy sad biorę czy nie.

Podpisy kupca,właściciela sadu i dwóch świadków.

/Ruskiego św.Petra wypada 12 lipca i przyjęte jest zwyczajowo, że do św.Petra kupiec ma powiedzieć właścicielowi sadu,czy uznaje dany rok za urodzajny i owoce bierze z sadu czy też nie/.

Właściciele sadów najchętniej wydzierżawaiają sady na jeden rok. Natomiast dzierżawcy starają się kupować sady /dzierżawić/ na lata urodzajne.Sady większe zamożniejszych właścicieli /włościan/,zazwyczaj wydzierżawiane bywają na jeden rok.Natomiast znaczna ilość /około 20% / małych sadów wydzierżawia się na lata urodzajne i to b. często na kilka lat.

Zazwyczaj kupiec określa czas /np. do 15 sierpnia/ w którym ma przyjść do sadu i powiedzieć /zdeklarować/,że owoce w tym roku bierze i uznaje ten rok za urodzajny.O ile w umowie nie ma tego zastrzeżenia,kupiec stara się we własnym interesie jak najpóźniej zawiadomić właściciela sadu o uznaniu danego roku za rok urodzajny.Na tym tle powstają często spory,gdyż właściciel sadu sprzedaje go innemu dzierżawcy.

Rolnicy sprzedają zazwyczaj sady z powodu swego niedołęstwa.Nie chcą też ryzykować i wolą by ktoś inny za nich ponosił ryzyko.O ile jednak dzierżawca otrzyma z sadu b.duży plon,w stosunku do tenuty dzierżawnej jaką zapłacił,to właściciel sadu jest niezadowolony i często sprawa opiera się o sąd.

Przeciętna,przykładowa wysokość tenuty dzierżawnej wynosi około 2.000 zł.za 1 ha sadu na jeden rok,w sadzie starym powyżej 20 lat.

W sadach młodych od 10-20 lat przeciętnie wypada 1.500 zł.za 1 ha sadu na jdeen rok.

III.

Charakterystyka podaży owoców w ramach jednego sezonu produkcyjnego.

1/ Ogólne rozmiary podaży w stosunku do ogólnej produkcji owoców w ramach jednego sezonu produkcyjnego.

a/ sady stare /powyżej 20 lat/,

Gatunek owoców	Ogółem produkcja %	Ogółem podaż %	R ó ż n i ca %
jabłka	100	80	20
gruszki	100	85	15
śliwki	100	90	10
orzechy	100	95	5
czereśnie	100	50	50
wiśnie	100	70	30

b/ sady młode owocujące /od 10-20 lat/,

Gatunek owoców	Ogółem produkcja %	Ogółem podaż %	R ó ż n i ca %
jabłka	100	85	15
gruszki	100	85	15
śliwki	100	90	10
orzechy	100	95	5
czereśnie	100	50	50
wiśnie	100	70	30

c/ ogólne rozmiary podaży.

Gatunek owoców	Ogółem produkcja %	Ogółem podaż %	R ó ż n i ca %
jabłka	100	81	19
gruszki	100	85	15
śliwki	100	90	10
orzechy	100	95	5
czereśnie	100	50	50
wiśnie	100	70	30

Różnica między produckją a podażą,powstaje głównie wskutek konsumcji wewnętrznej i odsortowywania owoców.Najwięcej odsortowuje się owoców w jabłkach.Owoce wybrakowane konsumuje rolnik,właściciel sadu.

2/ Największe nasilenie podaży owoców ma miejsce w miesiącach: wrzesień około 15%, październik 38%, listopad 33% ogólnej podaży.

a/ wahania podaży w sadach eksploatowanych bezpośrednio przez właścicieli:

	Jabłka %	Gruszki %	Sliwki %	Orzechy %	Czereśnie %	Wiśnie %
Podaż ogółem	100	100	100	100		
maj	1.5	-	-	1		
czerwiec	1	-	-	-		
lipiec	0.5	-	-	-		
sierpień	1	5	24	-		
wrzesień	15	22	71	18	brak danych	brak danych
październik	30	38	5	39		
listopad	36	32	-	24		
grudzień	4	3	-	8		
styczeń	2	-	-	5		
luty	3	-	-	1		
marzec	4	-	-	2		
kwiecień	2	-	-	2		

b/ wahania podaży w sadach eksploatowanych przez dzierżawców:

	Jabłka %	Gruszki %	Sliwki %	Orzechy %	Czereśnie %	Wiśnie %
Podaż ogółem	100	100	100	100		
maj	1	-	-	-		
czerwiec	0.5	-	-	-		
lipiec	0.5	-	-	-		
sierpień	1.5	7	15	-		
wrzesień	15	24	80	20	brak danych	brak danych
październik	41	36	5	40		
listopad	30	30	-	28		
grudzień	3	3	-	10		
styczeń	3	-	-	2		
luty	0.5	-	-	-		
marzec	2	-	-	-		
kwiecień	2	-	-	-		

3/ Inne czynniki wpływające na kształtowanie się podaży.

a/ gospodarstw folwarcznych - owocarskich nie ma na obszarze powiatu.

b/ włościanie nie mają gdzie przechowywać owoców i to jest głównym powodem dużej podaży - zaraz po zbiorze.

Powyżej przytoczone w tabelce dane oparte są na obserwacjach z 1935 i 1936 r. Dane te przyjąć można jako przeciętną podaż owoców dla wszystkich lat,prócz orzechów,które bardzo często są sprzedawane w dużych ilościach nawet w roku następnym po zbiorze z drzew. Najczęściej występującą przyczyną znacznie późniejszej sprzedaży orzechów jest niska cena w jesieni bezpośrednio po zbiorach i łatwość przechowywania.

Potrzeby finansowe gospodarstw są zazwyczaj największe na wiosnę, czyli,że nie potrzeba pieniędzy zmusza rolnika do sprzedaży owoców zaraz po zbiorze w jesieni,tylko brak urządzeń do przechowania owoców i popyt na owoce wśród . kupców,przyjeżdżających w jesieni do pow.kosowskiego.

4/ a/ Typowa wielkość jednorazowych partii owoców oferowanych przez producentów /t.j.włościan/ przedstawia się następująco:
1.200 kg.jabłek,180 kg.gruszek,30 kg.orzechów,150 kg.śliwek.
Podane wyżej partie owoców złożone są z rozmaitych odmian,często w bardzo dużej ilości.Owoce oferowane są do sprzedaży głównie na miejscu w sadzie u producenta.Na targach owoce oferowane są do sprzedaży w małych partiach po 20-50 kg..Jest to raczej sprzedaż detaliczna.

5/ Charakterystyka obecnie używanych opakowań i sposobów pakowania owoców.

Jabłka,gruszki i śliwki pakuje się w skrzynki drewniane,zaś czereśnie i wiśnie w koszyki okrągłe 5 kg. /fotografie skrzynki/.Maliny i truskawki sprzedaje się bez opakowania.Agrest i porzeczki do wysyłki poza powiat opakowuje się w koszyki 5 kg.

6/ Opakowania przyjęte w powiecie kosowskim są dobre,gdyż owoce zabezpieczone są przed otłuczeniem.Koszt opakowania jest stosunkowo niski.Owoce dają się przechowywać w skrzynkach czas dłuższy,a nawet mogą w nich leżeć w przechowalni przez całą zimę,gdyż skrzynki są ażurowe.Pakowanie owoców w skrzynki jest łatwe i opakowanie to jest wygodne do transportu pomimo tego,że do przeniesienia 1-ej skrzynki z owocami potrzeba dwóch ludzi.

[illegible]

Opakowania te są jednakże w 80% źle i nieumiejętnie używane. Szczególnie drobni dzierżawcy sadów pakują owoce zupełnie nieodpowiednio. Sypią oni poprostu owoce do skrzynki i w najlepszym razie na dno skrzynki i wierzch dają słomę. Owoce lepsze pakowane są staranniej w wełnę drzewną, układane rzędami bokiem, jabłko przy jabłku w ten sposób, aby kielich jednego owocu dotykał szypułki drugiego. W zagłębienia powstałe przy złączeniu dwóch owoców układane są owoce następnego rzędu. Poszczególne warszty owoców oddzielane są cienką warstwą wełny drzewnej. Dno i wieko skrzynki oraz boczne ściany wykładane są grubszą warstwą wełny drzewnej.

Lwowska Izba Rolnicza wprowadziła jako opakowanie skrzynki amerykańskie 20 kg., które zaczynają już używać kupcy owocarscy /w r. 1935 około 10 wagonów jabłek zapakowano w skrzynki amerykańskie/. Opakowanie to jest drogie, gdyż w tutejszych warunkach kosztuje około 8 gr. dla 1 kg. jabłek, licząc wraz z sortowaniem owoców, układaniem w skrzynkach, kupnem skrzynek i td., może więc być stosowane tylko dla owoców deserowych I sorty.

Cena 1 skrzynki na 50 kg. jabłek wynosi obecnie 85 gr. na gruszki 70 gr. Wymiary skrzynek /liczone od zewnątrz/:

skrzynki jabłkowe na 50 kg. owoców

długość 70 cm., szerokość 50 cm., wysokość 30 cm., skrzynka waży 8-10 kg.

skrzynki gruszowe na 35 kg. owoców

długość 50 cm., szerokość 30 cm., wysokość 30 cm., skrzynka waży 4-6 kg.

Skrzynki na śliwki nie mają ustalonego typu. Najczęściej są używane skrzynki gruszowe tylko płytsze na 22-23 cm. wysokości, do których wchodzi około 25 kg. śliwek netto.

Pojemność skrzynek obliczona dla różnych odmian jabłek:
Sztetyna czerwona 53-54 kg., Reneta Kasselska 55 kg., Kuzynek 51-52 kg. Jonathan 49-50 kg., Królowa Renet 51-52 kg., Reneta Harberta 48-50 kg. Przeciętna waga brutto dla jabłek wynosi 60 kg., gruszek 40 kg., śliwek 30 kg.

Waga brutto jednostki opakowania poszczególnych odmian jabłek = waga netto owoców + /8-10 kg./ tara skrzynki + 1 kg. wełny drzewnej.

7/ Znakowanie skrzynek jest najprymitywniejsze.Zazwyczaj pisze się kolorowym ołówkiem na czterech bokach skrzynek znaki firmy i podaje odmianę owoców.Nazwy odmian często podawane są mylnie i nieprawidłowo /np.Parmena zamiast r-ta Harberta,Pepina Londyńska zamiast Boiken/.Firmy większe nalepiają na paczki etykiety,ale najczęściej bez podania adresu i nazwy firmy.Paczki amerykańskie miały etykiety kolorowe,podobne do etykiet rosyjskich,które umieszczane są na paczkach z owocami krymskimi /w załączeniu etykiety papierowe używane przez niektóre tutejsze firmy żydowskie/.

Waga brutto i netto zazwyczaj nie jest podawana.

8/ Charakterystyka organizacji podaży owoców przez gospodarstwa rolne.

A.<u>Eksploatacja bezpośrednia:</u>

a/ najwięcej owoców sprzedaje się na miejscu w sadach,zaraz po zbiorach,a tylko nieduży procent owoców przechowywany jest przez producenta,u niego w domu;

b/ na targach sprzedaje się małe ilości owoców,głównie pośledniejszych.Pewną ilość lepszych owoców rozwożą rolnicy furami i sprzedają w najbliższych letniskach i uzdrowiskach,Owoce gorsze,do sprzedaży małorolnym,wywożone bywają na Podole,gdzie zwykle zamieniane są na zboże,jako handel wymienny;

c/ sprzedaży komisowej nie ma.Były w tym kierunku prowadzone małe próby z wynikiem negatywnym;

d/ przetwórni w powiecie nie ma,a suszarnia handlowa jest tylko jedna i ta przeciętnie rocznie kupuje 25.000 kg. owoców.

Ogółem podaż owoców %	Sprzedaż owoców na miejscu w sadach %	Sprzedaż owoców na targach %	Sprzedaż za pośredn. organiz. producentów komisowych %	Sprzedaż za pośredn. firm komisowych %	Sprzedaż do przetwórni i suszarni %
100	85	14	-	-	1

B. Organizacja podaży owoców przez dzierżawców sadów.

a/ 72% owoców zakupionych przez dzierżawców jest sprzedawanych na miejscu w sadzie po zbiorze z drzew, kupcom hurtownikom, czyli że dzierżawca stanowi jedno z pierwszych ogniw w łańcuchu pośredników handlu owocarskiego;

b/ dzierżawcy nie sprzedają na targach miejscowych, a tylko na targach w ośrodkach zbytu;

c/ za pośrednictwem firm komisowych nie sprzedają owoców,

d/ sprzedaży do przetwórni i suszarni nie ma.

Ogółem podaż owoców %	Sprzedaż owoców na miejscu w sadach %	Sprzedaż owoców na targach %	Sprzedaż za pośredn. organiz. producentów komisowych %	Sprzedaż za pośrednic. firm komisowych %	Sprzedaż do przetwórni i suszarni %
100	72	28	-	-	-

Najwięcej owoców sprzedawane jest bezpośrednio w sadzie po zbiorze z drzew. W tutejszych warunkach i wobec wysokich cen owoców, które są towarem poszukiwanym, ten sposób sprzedaży jest do dziś najlepszy. Ujemną stroną tej sprzedaży jest brak zainteresowania rolnika w sortowaniu owoców, a także w produkowaniu owoców możliwie najlepszych, gdyż kupiec nie sortuje nabywanego towaru u producenta lecz tylko ocenia owoce, tak jak leżą w gromadzie.

Naturalnie kupiec oblicza wiele /przeciętnie/ jakiej sorty owoców jest w danej oryzmie i zależnie od tego płaci za nie, ale producent, tutejszy rolnik małorolny, niewiele orientuje się w sposobach szacowania owoców przez kupców.

9/ Najczęściej kupiec sam odstawia nabyte w sadzie owoce do stacji. Nabyty towar odbiera od producenta w sadzie. Z górskich wsi, owoce gorsze bywają przywożone furami na stację, gdy kupcy ładują wagony i tam oferowane są do sprzedaży. Taka forma sprzedaży jest niekorzystna, gdyż kupcy zazwyczaj płacą niższe ceny niż na miejscu w sadzie, wiedząc, że rolnik nie będzie brał owoców spowrotem w góry.

10/ Zapłata za zakupione owoce:

a/ zazwyczaj owoce są zaliczkowane w wysokości 10-20% przed odbiorem po zawarciu transakcji,zaś przy odbiorze towaru wyrównuje się resztę należności,

b/ płaci się gotówką przy odbiorze owoców.Rolnik miejscowy nie godzi się /chyba w wyjątkowych wypadkach,gdy ma 100% zaufania do kupującego/ na sortowanie i pakowanie swych owoców przez kupca, bez zapłaty zadatku.O ile owoce wywozi się z obejścia producenta,to muszą być w całości zapłacone gotówką.

11/ Owoce pakowane są z reguły w opakowanie stanowiące własność kupca. Ważone zazwyczaj są na miejscu w sadzie u producenta na wadze należącej do kupca.

Oprócz sprzedaży na wagę,rozpowszechniona jest sprzedaż na giletki,szczególnie w rejonie górskim,u mniej zamożnej ludności, gdzie poszczególne gospodarstwa są bardzo odległe od siebie i trudno jest o wagę.Giletka jest to miara objętościowa,mieszcząca około 25 kg. ziemniaków.

Niekiedy,szczególnie jeśli idzie o tańsze owoce i mniejsze partie,bywają one sprzedawane bez wagi na oko tak jak są w pryzmie.

12/ Charakterystyka jakości owoców w podaży.

W podaży znajdują się prawie wszystkie owoce,prócz bardzo silnie uszkodzonych,robaczywych i zgniłych.

Kupcy żądają towaru I klasy,rozumiejąc pod tą nazwą owoce nieco odsortowane,z których odrzucono 10-15% owoców: zgniłych,silnie zagrzybionych,niedorozwiniętych i robaczywych.W rzeczywistości w tej pierwszej klasie znajdują się nawet owoce IV klasy zupełnie nie nadające się do wywozu z obszaru powiatu.

13/ a/ W powiecie kosowskim nie ma przechowalni na owoce.Obecnie jest w budowie mała gospodarska przechowalnia /prywatna/ o pojemności około 25 ton,

b/ Piwnice,izby mieszkalne i inne pomieszczenia bez jakiegokolwiek przerabiania używane są do przechowywania owoców.Pewien

procent /około 5-6% / owoców, które zimują w powiecie przechowywany jest w pryzmach pod liśćmi. Owoce w piwnicach i izbach mieszkalnych, złożone są zwykle w paczkach.

c/ Piwnice i inne pomieszczenia, służące do przechowywania owoców są własnością producentów.

d/ Konkretnych danych o przechowaniu owoców w piwnicach i izbach mieszkalnych brak. Naogół owoce przechowywane zwyczajnym sposobem w dużym procencie gniją i marszczą się. Przy jabłkach ubytek wynosi od 10 do 50%. Owoce przechowywane pod liśćmi nie gniją i b.mało wyparowują. /tracą wodę/.

IV.

K o n s u m c j a.

1/ W północnej części powiatu konsumcja owoców jest stosunkowo znaczna, gdyż prawie w każdym gospodarstwie jest choćby kilka drzew owocowych. Rolnicy spożywają owoce, głównie w okresie jesiennym. Są to owoce gorsze jakościowo, zbrakowane. W latach urodzajnych konsumcja jest duża, zaś w latach nieurodzajnych znacznie mniejsza. Roczną konsumcję wewnętrzną na obszarze powiatu szacować można w przybliżeniu na:

jabłka	270.000	kg.
gruszki	61.000	"
śliwki	43.000	"
orzechy	7.000	"

V.

Organizacja hurtowego handlu owocami na obszarze powiatu.

A.

Ogólne dane informacyjne.

1/ Główne ośrodki handlu owocami na obszarze powiatu:

a/ Kuty miasto i Kuty stare.

b/ Jest to miasteczko prowincjonalne i letnisko oraz wieś.

c/ Kuty miasto i Kuty stare wieś łącznie posiadają 10.272 mieszkańców.

d/ Stacja kolejowa jest w Kutach od r.1935.

e/ Z zakładów przetwórczych jest w Kutach jedna suszarnia /wyżej wspomniana.

f/ Przyczyną koncentracji handlu owocami w tych miejscowościach jest największa ilość sadów i drzew owocowych,najwyżej stojące sadownictwo i wartościowa produkcja /ze słynnym Jonathanem/ zgrupowana w najbliższych okolicach.

2/ Ilość przedsiębiorstw prowadzących handel owocami wynosiła w 1936 roku 105 przedsiębiorstw,w tym 92% należących do osób wyznania mojżeszowego.

3/ Charakterystyka przedsiębiorstw handlowych owocarskich /prywatne/:

a/ Przedsiębiorstwa mają charakter sezonowy.W latach urodzaju jest ich zwykle ponad 100,zaś w lata nieurodzaju około 40-tu.

b/ Przedsiębiorstwa znajdujące się na obszarze powiatu wykupują świadectwa przemysłowe IV kat.handlowej.

c/ Ogólne obroty owocami w tych przedsiębiorstwach wynoszą około 2.400.000 kg. owoców wartości 875.000 zł./w jednym sezonie produkcyjnym/.

d/ Kapitał obrotowy przedsiębiorstw szacować można w przybliżeniu na około 300.000 zł..

e/ Urządzeń do przechowywania owoców nie ma.

4/ Ruch przedsiębiorstw prywatnych,prowadzących hurtowy handel owocami od r.1930.

a/ Przedsiębiorstwa mają charakter sezonowy i co rok zmieniają właściciela.

b/ Przedsiębiorstwa noszą charakter przedsiębiorstw małych /przeciętny kapitał obrotowy wynosi 3.000 zł./.

c/ Brak jest ścisłych danych co do ilości przedsiębiorstw zlikwidowanych od r.1930.Zlikwidowano w tym czasie w przybliżeniu około 250 przedsiębiorstw,na których miejsce powstało około 300 nowych.

d/ Likwidacji uległy w 90% przedsiębiorstwa małe.Około 10% zlikwidowano przedsiębiorstw większych o kapitale około 10-20 tys.zł.

e/ Małe przedsiębiorstwa uległy likwidacji z powodu bankructwa /około 5% / i przerzucenia się na inny handel,głównie zaś

likwidowano przedsiębiorstwa tak duże jak i małe,aby w ten sposób uciec od wierzycieli.

5/ Kredyt.

a/ Kredyt prywatny wykorzystywany przez kupiectwo w zakresie handlu owocami można w przybliżeniu oszacować na kwotę 150.000 zł.

b/ Kredytów zorganizowanych nie ma.

c/ Kredyt prywatny zazwyczaj udzielany jest w formie pożyczek wekslowych,osobom zamożnym,mającym opinię solidnych kupców.Oprocentowanie wynosi 10% rocznie.

6/ Obecnie na wiosnę 1937 r. założono Spółdzielnię Owocarską,która dopiero jest w stadium organizacji.Innych organizacji producentów dotychczas nie ma w powiecie.

B.

Charakterystyka hurtowego handlu owocami na obszarze powiatu.

1/ Szacunek ogólnych rozmiarów rocznej /sezon produkcyjny/ sprzedaży owoców na obszarze powiatu.

a/ Sprzedaż bezpośrednio przez właścicieli eksploatujących sady wynosi około 1.320.000 kg.owoców.

b/ Sprzedaż przez dzierżawców sadów - około 1.070.000 kg.owoców. ogółem około 2.390.000 kg.owoców.

Na obszarze powiatu

Roczna sprzedaż owoców ogółem %	Roczna sprzedaż bezpośrednio przez właśc.sadów %	Roczna sprzedaż owoc.przez dzierżawc. %
100	55	45

2/ Charakterystyka udziału i roli poszczególnych form handlu w hurtowym handlu owocami na obszarze powiatu.

a/ Około 35% ogólnej ilości owoców zakupują miejscowi drobni kupcy domokrążni w sadach u rolników,

b/ Miejscowi hurtownicy kupują około 25% owoców w sadach u rolników, bez pośrednictwa ajentów.

c/ Resztę owoców zakupują hurtownicy zamiejscowi, Około 90% tych kupców korzysta z usług miejscowych pośredników, którzy znając sady, rolników i ich stan majątkowy, najlepiej umieją kupować owoce. Pośrednik pobiera od kupca umówioną prowizję około 1-2 zł. od 100 kg. zakupionego towaru. Ponadto pośrednik zwykle pobiera też prowizję od rolnika, do którego przyprowadził kupca.

d/ Zakupu na targach nie ma.

e/ Brak jest również organizacji producentów.

f/ Misjcowa suszarnia zakupuje około 25.000 kg. owoców rocznie.

g/ Na obszarze powiatu nie sprzedaje się owoców za pośrednictwem firm komisowych.

Hurtowy handel na obszarze pow. Ogółem %	Handel domokrążny %	Zakup przez hurtownika miejscow. %	Zakup przez hurtownika zamiejsc. %	Zakup przez przetw. i susz. %	Handel spółdziel. lub innych produc. %	Sprzedaż za pośrednictw. firmy komis. prywatnej %
100	35	30	34	1	-	-

3/ Typowe warunki zakupu owoców - handlarze domokrążni zakupują, jak im się uda: owoce wybierane lub takie jakie idą z drzewa, na wagę, na pryzmy, oceniając wagę na oko, na giletki /miara objętości na około 25 kg. ziemniaków/. Najczęściej jednak kupują oni na wagę, zastrzegając sobie odrzucenie braków, których przeciętnie odsortowuje się od 3 do 10%.

Regulowanie należności następuje natychmiast po zapakowaniu owoców. Opakowanie stanowi własność kupca. Kupcy domokrążni zwykle są w zmowie i płacą ceny ustalone do pewnej najwyższej granicy, której nie przekraczają. Naturalnie, że każdy kupiec stara się kupić owoce po najniższej cenie i rolnicy posiadający małe ilości owoców oraz tacy, którzy potrzebują szybko pieniędzy, otrzymują za swe owoce znacznie niższe ceny. Cena owoców tylko w bardzo małym stopniu uzależniona jest od jakości owocu w obrębie jednej odmiany, dlatego też rolnik nie ma wyraźnego interesu w sortowaniu owoców i sprzedaje owoce niesortowane.

Zakup przez kurtowników miejscowych odbywa się podobnie jak przez handel domokrążny, z tą tylko różnicą, że kupuje się owoce na wagę, odrzuca nieco więcej braków /do 15% / i płaci się ceny przeciętnie o 10 do 20% wyższe. Jednak kupcy hurtownicy kupują tylko większe partie owoców, zazwyczaj z najlepszych sadów.

Zamiejscowi hurtownicy kupują owoce u producentów i u kupców miejscowych. Zwykle hurtownicy zamiejscowi regulują i ustalają ceny owoców w powiecie, do których muszą się stosować kupcy miejscowi. Hurtownicy zamiejscowi również /w 90% / zakupują owoce nie sortowane, z odrzuceniem t.zw. braków /do 15% /. Niektórzy kupcy żądają towaru sortowanego, lecz z powodu przyzwyczajeń producentów do sprzedaży bez sortowania, kupno takie jest b. trudne i producenci każą sobie płacić za owoce sortowane ceny nadmiernie wysokie, Niektórzy kupcy umawiają się, że zakupują tylko te owoce, które im się będą podobały. Cena za takie owoce jest często o 200-300% wyższa.

Orzechy włoskie zakupywane są przez wszystkie formy handlu bez sortowania.

4/ Producenci owoców nie dążą i nie starają się utrzymać stałych stosunków handlowych. Przeważa zbywanie owoców doraźnie przybyłemu do sadu nabywcy.

5/ a/ Za dzierżawę ½ ha sadu rolnik otrzymuje przeciętnie 1.000 zł. Jest to wpływ netto, gdyż rolnik żadnych kosztów nie ma.

b/ Za owoce z takiego samego sadu będącego w eksploatacji bezpośredniej otrzymuje rolnik przeciętnie 1.400 zł. brutto. Koszta pilnowania sadu i zbioru owoców z drzew wynoszą około 50 zł., czyli netto rolnik otrzymuje 1.350 zł. t.j. o 350 zł. więcej niż przy wydzierżawianiu sadu. Mimo to rolnicy chętnie wydzierżawiają sady, gdyż odpada ryzyko klęski wynikającej np. z niepomyślnych warunków atmosferycznych. lub nieurodzaju owoców.

Sady mniejsze zwłaszcza należące do rolników będących w złych warunkach finansowych, zazwyczaj wydzierżawiane są na kilka lat i w cenie znacznie niższej. Bardzo często rolnik otrzymuje za sad dzierżawiony 10% faktycznej wartości zebranych owoców.

6/ Z obszaru powiatu kosowskiego owoce kierowane są głównie na

następujące rynki zbytu: Katowice,Warszawa,Lwów,Kraków, Łódź, Gdynia, Poznań, Drohobycz, Borysław.

7/ Miejscowi hurtownicy sprzedają owoce na miejscu hurtownikom zamiejscowym.Mała tylko część owoców /około 20% / jest wywożona przez kupców miejscowych do centrów zbytu i tam sprzedawana doraźnie wybranemu nabywcy.Nie istnieje dotychczas stała współpraca miejscowych hurtowników z hurtownikami w centrach zbytu.

C.

Charakterystyka typowych form handlu owocami występujących na obszarze powiatu.

Formy handlu prywatnego.

Kupiec domokrążny.

1/ Świadectwo przemysłowe IV kat. handlowej lub nie wykupuje świadectwa;

2/ a/ Handel owocami stanowi uboczne źródło dochodu.Zwykle główným dochodem jego jest handel kilimami.

b/ Przedsiębiorstwo należy zwykle do jednej osoby wraz z rodziną, która pracuje w handlu owocami i pomaga kupcowi.

3/ Kupiec domokrążny nie ma żadnego przygotowania fachowego.Jedynie ma zwykle praktykę,którą otrzymał,pomagając swemu ojcu w handlu owocami.

4/ Przedsiębiorstwo istnieje szereg lat /10-20/ lub jeden rok. /Bardzo często przedsiębiorstwo zmienia brzmienie swej firmy,t.j. właściciela,lecz zostaje w rodzinie/.

5/ Przedsiębiorstwo prowadzi zwykle handel kilimami,zbożem,bydłem i nierogacizną.Owoce stanowią około 30% ogólnych obrotów handlowych kupca domokrążnego.

6/ Jesień jest okresem czasu,w którym obroty owocami stanowią główne źródło dochodu kupca.

7/ Kupiec nie ma stałych dostawców owoców.Kupuje owoce sporadycznie, tam,gdzie mu się lepiej uda kupić.

8/ Kapitał zakładowy kupca domokrążnego jest niewiadomy,obrotowy wynosi około 1.000 zł.

9/ Kupiec domokrążny nie otrzymuje kredytów,chyba w sporadycznych wypadkach od osób prywatnych,o ile ma nieobciążony majątek.

10/ Żadnych urządzeń do przechowywania owoców kupcy domokrążni nie posiadają.

11/ Kupiec ponosi pewne ryzyko handlowe,gdyż kupuje owoce nie wiedząc za jaką cenę uda mu się je zbyć.Powiększa to ryzyko fakt,że owoce są towarem łatwo psującym się.Naturalnie,że ryzyko ma wpływ na wielkość zarobków,Bywały wypadki,że kupiec stracił jednego roku 70% kapitału włożonego w handel owocami.

13/ Handel domokrążny nie ma specjalnych potrzeb,prócz taniego kredytu obrotowego.

14/ Handel domokrążny nie odczuwa specjalnych trudności w handlu owocami.Niektórzy kupcy narzekają na nadmierne opodatkowanie.To jest zupełnie nie słuszne,gdyż w rzeczywistości wielu z tych kupców wogóle nie płaci podatków,a reszta płaci b.mało.

Kupiec hurtownik.

1/ Świadectwo przemysłowe IV kat. handlowej.

2/ a/ Głównym zajęciem kupca jest handel owocami.Ubocznie zajmuje się kupiec innym handlem np. handlem kilimami.

b/ Przedsiębiorstwo należy do jednej osoby.

3/ Kupiec hurtownik nie ma przygotowania fachowego.Ma jedynie praktykę w handlu owocami otrzymaną u swego ojca.

4/ Przedsiębiorstwo istnieje 8 lat.

5/ Obroty owocami stanowią około 60% obrotów kupca.

6/ Lato i jesień są okresami,w których kupiec prawie wyłącznie pracuje przy owocach.

7/ Kupiec nie ma stałych dostawców owoców.Znając pewne sady,które poprzednich lat kupował,stara się nabywać owoce z tych samych sadów. Kupuje owoce wprost u producenta,bez pośrednictwa dzierżawcy lub pośrednika.

8/ Kapitał zakładowy przedsiębiorstwa wynosi 8.000 - 10.000 zł. Kapitał obrotowy 30.000 zł.

9/ Kupiec hurtownik uzyskuje kredyt prywatny w formie pożyczek wekslowych,o ile jest majątkowo odpowiedzialny i może dać żyro ludzi

zamożnych. Kredyt ten udzielany jest na 3 do 6 miesięcy przy oprocentowaniu 10% rocznie.

10/ Przedsiębiorstwo nie posiada urządzeń do przechowywania owoców.

11/ Kupcy hurtownicy lepiej orientują się w koniunkturze handlu owocarskiego i ponoszą stosunkowo małe ryzyko handlowe. W ostatnich pięciu latach tylko jeden kupiec hurtownik zbankrutował na handlu owocami.

13/ Hurtowy handel owocami odczuwa brak: taniego kredytu obrotowego na handel owocami, przechowalni na owoce oraz stałych stosunków handlowych z hurtownikami w centrach zbytu owoców.

14/ Główną trudnością w hurtowym handlu owocami są wysokie taryfy przewozowe P.K.P. Stacja kolejowa Kuty jest odległa od głównych centrów zbytu około 700 klm., więc przy tak znacznej odległości koszta transportu są bardzo wysokie i znacznie obciążają towar.

Ponadto wielką trudność w handlu owocami sprawia brak dokładnych wiadomości o urodzajach w poszczególnych częściach kraju jak również brak wywiadu handlowego i danych cyfrowych o załadowaniach na poszczególnych stacjach w centrach produkcji, kształtowaniu się cen i t.p.

Spółdzielni owocarskiej już pracującej niema na obszarze powiatu.

Charakterystyka typowej dzierżawy sadu.

Dzierżwa sadu włościańskiego.

1/ Dzierżawca posiada świadectwo przemysłowe IV kategorii handlowej, lub nie wykupuje go wcale.

2/ a/ Dzierżawa stanowi uboczny zawód dzierżawcy, oprócz handlu owocami zajmuje się handlem bydłem, skórami, kilimami i t:d.

b/ Zwykle dzierżawcy pracują samodzielnie bez wspólników.

3/ Dzierżawca nie ma żadnego specjalnego przygotowania fachowego, jedynie przechodził praktykę.

4/ Dzierżawca zajmuje się dzierżawieniem sadów szereg lat. Są tylko sporadyczne wypadki przekazywania zawodu dzierżawcy sadów z ojca na syna.

5/ Inne działy handlu poza dzierżawieniem sadów stanowią około 70% ogólnych obrotów dzierżawcy.

6/ Lato,a szczególnie jesień stanowią główne okresy,w których dzierżawca ma podstawowe zajęcie w handlu owocarskim.

7/ Dzierżawca nie ma stałych odbiorców.Sprzedaje owoce przybyłemu kupcowi.O ile nie może sprzedać na miejscu,wywozi owoce do miast i tam szuka nabywców.

8/ Kapitał zakładowy wynosi kwotę około 600-800 zł. Kapitał obrotowy 1.000 - 1.500 zł.

9/ Dzierżawcy nie korzystają z kredytów.Sporadycznie otrzymują pożyczki wekslowe krótkie /paromiesięczne/.Oprocentowanie wynosi 10 w stosunku rocznym.Otrzymują pożyczki osoby posiadające nie zadłużoną realność.

10/ Dzierżawca najczęściej transportuje owoce własnym wozem.Mniejsi dzierżawcy mają transport najemny.Robocizna jest najemna.

11/ Dzierżawca ponosi b.duże ryzyko,ewentualnego nieurodzaju.Na ogół pomimo dobrego zawiązania owoców nieurodzaje występują co 7-8 lat wskutek klęsk spowodowanych przez złe warunki atmosferyczne.Dzierżawca,któryby cały swój kapitał zaangażował w dzierżawę sadów i trafił na zupełny nieurodzaj,byłby zupełnie zniszczony.Dlatego też dzierżawcy z tym się liczą i płacą za sady takie ceny,by zarobek na dzierżawie w latach normalnych pokrył ewentualną stratę w latach klęskowych.Ponadto dzierżawca ponosi ryzyko kradzieży owoców nawet przez właściciela sadu,o ile nie pilnuje dzierżawionego obiektu.Sady tutejsze są bardzo małe /nieraz po kilka drzew/,stąd też koszta pilnowania ich są b.duże.Dzierżawcy znają sady i ich właścicieli,to też tam,gdzie zachodzi obawa kradzieży owoców przez sąsiadów,czy też przez samego właściciela sadu,tak kalkulują cenę sadu,by nawet przy ewentualnej kradzieży części owoców,nie stracić na kupnie.

12/ Dzierżawca potrzebuje taniego kredytu obrotowego,urządzeń do przechowywania owoców,by mógł je zbyć w najstosowniejszej porze i by nie był zmuszony do sprzedaży owoców przed mrozami za jakąkolwiek cenę.Odczuwa też dzierżawca brak stałych rynków zbytu.

Szacunek sadów przez dzierżawców.

Dzierżawcy przeglądają dokładnie poszczególne drzewa w sadzie, a nawet niektórzy zapisują sobie poszczególne konary drzewa i obliczają spodziewany urodzaj. Dzierżawiąc sady w danej okolicy przez szereg lat, mają w tym kierunku dużą wprawę i pomyłki są w granicach 10 a najwyżej 20%. Wartość spodziewanego plonu obliczają dzierżawcy według cen owoców z lat poprzednich. Podczas kwitnienia sadów obliczają dzierżawcy plon na podstawie ilości kwiatów, zdrowotności drzewa i danych o urodzaju z roku ubiegłego, w badanym sadzie i okolicy. O ile w roku ubiegłym w danym sadzie był duży urodzaj /t.zw. rok urodzajny/, to spodziewać się należy małego lub zupełnego nieurodzaju owoców w roku bieżącym. Szacując sad przed kwitnieniem, dzierżawcy też kierują się tym, że urodzaje prawie zawsze powtarzają się co dwa lata.

Kupując sady na lata urodzajne /szereg lat np. 5-6 lat/ dzierżawcy szacują sad na podstawie obserwacji danego obiektu w latach ubiegłych, ewentualnie też, mając doświadczenie w dzierżawieniu podobnych sadów, oceniają je na tej podstawie. Kupując sady na szereg lat, bez wymówienia sobie lat urodzajnych, dzierżawca ponosi znaczniejsze ryzyko handlowe i musi się też liczyć z oprocentowaniem włożonego kapitału. Dlatego też z zasady przy kupnie, względnie dzierżawieniu sadu na szereg lat, dzierżawca płaci za sad cenę najmniej o 50% niższą, niż przy wydzierżawianiu na jeden rok.

VI.

Ceny owoców.

1/ Ceny owoców w 1936 roku uzyskiwane przez właścicieli sadów w głównych okresach podaży owoców.

Ceny owoców w zł. za 100 kg. /owoce sortowane tutejszym zwyczajem t.j. odrzucono braki 10-15%/

Gatunek i odmiana owoców	Jesień	Zima przed Boż. Nar.	Późna zima	Wiosna	Wczesne lato	Lato
Jabłka:						
Jonathan	70-90	60	100	150	150	-
Kuzynek	15-18	12	15-20	-	-	-
R-ta Kaselska	15-20	12-15	18-25	35	-	-
Piękne z Boskoop	25-40	25-30	40-50	-	-	-
Reneta Kulona	25-40	25-30	40-50	-	-	-
Sinka Kobacka	20-25	20	22	30	40	-

Gatunek i odmiana owoców	Jesień	Zima przed Bożym Narodzeniem	Późna zima	Wiosna	Wczesne lato	Lato
Aporta	8-15	15	-	-	-	-
Królowa Renet	30-45	40	-	-	-	-
Sztetyna czerw.	15-20	20	25-30	40	-	-
Orzechy włoskie	120-145	110	110	130	-	-
Śliwki						
Węgierka zwykła	20-35	-	-	-	-	-
Gruszki						
Plebanka	28-35	45	-	-	-	-
Bera Diela	25-35	50	-	-	-	-
Salisbury	25	-	-	-	-	-
Faworytka	30-40	-	-	-	-	-
Czereśnie						
Majowa wczesna	-	-	-	70-85	-	-
czereśnie żółte	miejscowe dojrzewające 10-15 czerwca			25-35	-	

2/ Ceny hurtowe na miejscowym rynku zbytu są te same jak podano wyżej.

3/ Czynniki wpływające na ceny owoców:

a/ Opakowanie na miejscowym rynku zbytu odgrywa rolę minimalną i kupcy miejscowi płacą za najlepiej zapakowane owoce, cenę wyższą tylko o koszta opakowania i robocizny.

b/ Jakość owoców jest premjowana: owoce tej samej odmiany, ale lepiej wyrośnięte, nie splamione i posiadające mało braków są płacone przeciętnie od 10-30% wyżej. Jednakowoż ta różnica w cenie nie opłaca rolnikowi ewentualnego sortowania owoców. Kupiec, oglądając dane owoce ocenia ich jakość na oko i oferuje cenę. Ta sama odmiana zakupiona u sąsiada w sadzie zaniedbanym uzyskuje cenę niższą.

Jednolitość odmianowa w danym sadzie powoduje znaczną różnicę w cenie, dochodzącą do 50% i wyżej, gdy porówna się sad złożony z 20-tu odmian po jednym drzewie każdej odmiany z sadem złożonym z 20 drzew jednej odmiany.

c/ Wielkie partie jednolitego owocu /np. wagon Jonathana/ uzyskują zawsze najwyższą cenę. Drobni rolnicy, którzy posiadają kilka drzew zawsze sprzedają swe owoce po cenie o 30-40% niższej. Najlepiej ilustruje to fakt, że w detalu u poszczególnych rolników posiadających b. małe sady, można kupić taniej owoce niż przy kupnie hurtowym.

4/ Koszta transportu owoców w dużym stopniu obciążają owoce w pow. kosowskim, który znajduje się w znaczenej odległości od rynków zbytu.

Koszta transportu kolejowego:

Kuty - Warszawa	wagonem /10.000 kg./	za 100 kg.	4.90 zł.
" "	półwagonem/ 5.000 " /	" " "	6.68 "
" "	drobnicą	" " "	7.63 "
Kuty - Katowice	wagonem /10.000 kg./	" " "	4.79 "
" "	półwagonem/ 5.000 " /	" " "	6.53 "
" "	drobnicą	" " "	7.44 "
Kuty - Lwów	10.000 i 5.000 kg.	" " "	2.85 "
" "	drobnicą	" " "	4.25 "

Oprócz kosztów transportu kolejowego dochodzą koszta dostawy do stacji kolejowej i koszta załadowania, które wynoszą średnio 1 zł. za 100 kg. Łącznie więc transport owoców do Warszawy wagonem kosztuje 5.90 zł., drobnicą 8.63 zł. Przy tanich owocach, szczególnie jesiennych, koszta te obciążają towar w dużym stopniu i wynoszą około 1/3 wartości owoców.